

1) „Gar Katriņas (Ērgļu dr.) B. mājām tek maza upīte. Pār šo upīti stiepjas krāsmata jeb akmeņu strēķis, par kura izcelšanos ir šāda teika. Velns gribējis taisīt dzirnavas pie Ogres upes un tāpēc nācis uz Ogrēniešu Sp. mājām lasīt akmeņus. Tā vienā vakarā, akmeņus lasīdams, viņš aizkavējies un, kad noticis pie minētās upītes, gailis iedziedājies. Velnam akmeņu maiss pārplīsis, akmeņi izbiruši un tā krāsmata izcēlusies. Velns gaiļa dziesmas dēļ nedabūjis dzirnavas uzcelt.” (Latviešu pasakas un teikas, XIV, 29. lpp.)

2) „Madonas rajona Ērgļu ciema robežās starp Spēliņu un Spilli mājām tek maza upīte Nāružiņa, kurā liels, apmēram kilometru garš akmeņu krāvums. Teika stāsta, ka sensenos laikos kādu nakti Velns nesis skotelē akmeņus. (Teicēja sieva aizrāda: „Kā tu saki skotelē, tas jau priekšauts, tā labāki skan.”) Iedziedājies gailis. Velnam akmeņi izbiruši taisni upītē. Tā radusies akmeņu krāvuma iesauka — Velna klēpis. Zem akmeņu nastas mierīgi tek upīte, bet pavasaros ūdens pār akmeņiem griež baltas putas.” (Latvijas Folkloras krātuve 1995, 2448. Pēteris Bičevskis Cēsu Ogrē, 65 g. v.; pier. M. Berzinska 1970.; Latviešu tautas teikas. Izcelšanās teikas. – Rīga, 1991., 86. lpp.)

3) „Velna grāvis atrodas kādu pusversti no Ērgļu Spēliņu mājām („Spēliņi” ir mājas ap 0,5 km no Nāružas kreisā krasta, starp to un Ozoliņu ezeru — R. A.), uz milzums lielāku un mazāku akmeņu. Akmeņi sniedzas pa upīti soļu sešdesmit, tā nu no akmeņiem ir īsa grēda (blāķis). Mazūdeņa laikā upīte tek akmeņu grēdai pa apakšu, bet plūdu laikā ūdens apņem akmeņus, no kam izceļas lielas krāces. Vecos laikos te kāds zvejnieks upītē taisījis taci, līcis tīklus un zvejojis. Reiz zvejnieks sakūris uguni, ņēmis no tīkla zivis — mazākās cepis un ēdis, lielākās bāzis tarbā. Tad pienācis Velns un prasījis zivis. Zvejnieks atteicis, ka priekš Velna zivju neesot. Velns noskaities un solījis upi aizbērt. Tūdaļ Velns ievēlis upītē trīs lielus akmeņus un pats pazudis. Tad akmeņi kā krusa sākuši birt. Zvejnieks uzskrējis kalnā raudzīties, kas īsti notiek. Te aizdziedājies gailis un akmeņi vairs nebiruši, bet upīte stāvējusi mierā, vairs netecējusi. Pēc kāda brītiņa upīte sākusi dziedāt neizprotamu dziesmu, upītes malā parādījusies smuidra sieviete skaistās drēbēs un skaļā balsī kliegusi: „Redz, šepat mums saule lec, stipra mana Nāružiņa.” Tad upītē ūdeņi sākuši līgoties, tecēt un spraukties caur akmeņiem. No šā laika gravu iesaukuši par Velna grāvi un upīti par Nāružiņu.” (Madonas novads teikās un nostāstos. – Madona, 1993., 25.–26. lpp.)